

2017

GROENVISIE OLDENZAAL

Gemeente Oldenzaal Groenvisie

Opdrachtgever	Naam: Anneke van Oss-Meijerink	Functie: Projectleider
Adviesbureau:	Naam: Marieke Teunissen	Functie: Projectleider
Datum	19 september 2017	

COLOFON

Deze rapportage is samengesteld in opdracht van gemeente Oldenzaal door:

*Eco Consult – Groen, Milieu & Management BV
Plesmanstraat 59-33, 3905 KZ Veenendaal
Telefoon: 085 8777 780
e-mail: info@ecoconsult-gmm.nl
website: www.ecoconsult-gmm.nl*

Samenstelling: Marieke Teunissen, Rick Lieverse van Eco Consult

Tekenaar: Gemeente Oldenzaal

Foto's: Gemeente Oldenzaal en Eco Consult tenzij anders vermeld

Datum: 19 september 2017

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudig en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie of welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van de samenstellers en in overleg met de opdrachtgever.

Deze uitgave is met grote zorgvuldigheid samengesteld. De samenstellers en de opdrachtgever zijn niet aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van onjuistheden en/of onvolkomenheden ten gevolge van het gebruik van deze uitgave

INHOUDSOPGAVE

LEESWIJZER	7
1. INLEIDING.....	9
1.1 Aanleiding.....	9
1.2 Doel	9
1.3 Afbakening	9
1.4 Positie en status	9
1.5 Totstandkoming	11
2. GROEN IN OLDENZAAL	13
2.1 Waar staan we nu?.....	13
2.2 Waarden en functies van groen	18
2.3 Groen in Oldenzaal in cijfers	19
3. Visie op openbaar groen	22
3.1 Visie	22
3.2 Ambities en opgaven	24
3.3 Strategie	24
4. Uitwerking.....	26
4.1 Uitvoeringsagenda	26
4.2 Financiering	26
4.3 Communicatie	27
Bronnen	28
BIJLAGE A: Toelichting functies van groen.....	29

LEESWIJZER

De Groenvisie is opgebouwd (vormt de ‘paraplu’) uit de volgende beleidsstukken:

GROENVISIE	GROENSTRUCTUUR
	BOMEN
	UITGIFTE EN ADOPTIE (zie Herziane Beleidscriteria openbaar groen 2006, bestaand beleid)
	PARTICIPATIE (zie Kadernota Burgerparticipatie 2008, bestaand beleid)
	SPELEN (zie Speelbeleid 2016, bestaand beleid)
	BEWEGEN IN HET GROEN (zie Visie op sport en bewegen 2016, bestaand beleid)
	BEELDKWALITEIT (zie Visie openbaar groen 2015, bestaand beleid)
	BIODIVERSITEIT (zie Uitvoeringsprogramma 2016, bestaand beleid)

Het onderwerp duurzaamheid inclusief de rol van groen bij waterberging en hittedeductie wordt voor zover van toepassing meegenomen in elk van deze beleidsstukken.

In dezelfde tijd als de Groenvisie zijn de beleidstukken, GROENSTRUCTUUR en BOMEN ontwikkeld. De overige stukken zijn al gereed in de vorm van reeds bestaand beleid of zullen in de loop van de tijd worden geactualiseerd.

De opbouw van het voorliggend beleidsstuk Groenvisie is als volgt:

GROENVISIE	
HOOFDSTUK 1	Bevat aanleiding, doel, status en reikwijdte van het plan
HOOFDSTUK 2	Benoemt het belang van groen in algemene zin, beschrijft de (groene) hoofdogaven in Oldenzaal en brengt de diverse functies in beeld
HOOFDSTUK 3	Verwoordt de visie op het (openbaar) groen en benoemt de opgaven en de te volgen strategie
HOOFDSTUK 4	Bevat het uitvoeringsprogramma dat de acties en projecten bevat die voortvloeien uit alle overige modules

Elke beleidsstuk is inclusief de bijbehorende bijlagen als een afzonderlijk document opgesteld. De beleidsstukken kunnen daarmee als op zichzelf staande eenheden worden gelezen en gebruikt. De actualisatie – zodra nodig – kan daarom ook per beleidsstuk ter hand worden genomen.

Binnenstad, Kalheupinklaan

Binnenstad, Hyacinthstraat

1. INLEIDING

Gemeente Oldenzaal is een groene gemeente. Deze Groenvisie geeft aan hoe we als gemeente nu en in de toekomst met dit groen omgaan. Groen is namelijk een belangrijke bouwsteen voor een, prettige, duurzame en gezonde leefomgeving. Groen is ook nodig om Oldenzaal klimaatbestendig te maken. Dit hoofdstuk gaat over het doel en de afbakening van de Groenvisie. Het gaat ook in op hoe de Groenvisie samen met groene partners en inwoners tot stand is gekomen.

1.1 Aanleiding

De Structuurvisie Oldenzaal 2015 en het gemeentelijk Rioleringsplan 2016 geven aan dat een aantal aspecten in een Groenvisie verder moet worden uitgewerkt. Het College heeft dan ook besloten om een groenvisie te ontwikkelen en daarin ook het bomenbeleid mee te nemen. Daar komt bij dat het inpassen van bomen en groene elementen in bouwplannen tot (Raads)vragen en discussie kan leiden. Dit vraagt om een helder beleid.

1.2 Doel

De doelen van de Groenvisie zijn:

- Een visie geven op de waarden die de gemeente aan groen toekent.
- De betekenis van groen voor gezondheid, economie, natuur, recreatie en klimaat weergeven.
- De belangrijke groene en blauwe structuren op kaart vastleggen.
- Uitgangspunten geven voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.
- Kaders bieden om (waardevol) groen en bomen te kunnen beschermen of te verbeteren.

- Aanknopingspunten bieden om met groen de stad meer klimaatbestendig te maken.
- Verzoeken voor uitgifte van openbaar groen kunnen toetsen.

Bij het onderdeel Groenstructuur hoort een groenstructuurkaart. Hierop zijn de belangrijke groen- en bomenstructuren vastgelegd zoals parken, lanen, karakteristieke bomen, groene lobben, grasbermen, bosjes en houtwallen. Ook de blauwe structuren (watergangen, vijvers, groene waterbergingen) zijn op deze kaart vermeld.

1.3 Afbakening

De Groenvisie gaat over het **openbaar groen** in de gemeente Oldenzaal. Zowel het openbaar groen in de binnenstad en de wijken als het openbaar groen in het buitengebied zijn opgenomen. Daarnaast geeft de visie aan wat de rol van groen van particulieren, instellingen, verenigingen en terreinbeherende instanties is.

1.4 Positie en status

De Groenvisie verwoordt het gemeentelijk groenbeleid. Het accent ligt hierbij op het inrichten, versterken van de kwaliteiten en beheren van groen van de gemeente.

Met het vaststellen van de inhoud van de Groenvisie legt de gemeente haar beleid voor het openbaar groen vast. De Groenvisie geeft daarbij vooral de richting aan. De Groenvisie wordt daarmee een uitgangspunt in discussies over het groen en de basis voor het groen in nieuwe plannen. Ook zorgt de visie voor borging van waardevol groen en bomen door hier het juiste gewicht aan toe te kennen als verschillende belangen tegen elkaar moeten worden afgewogen (bijvoorbeeld uitbreiding van parkeermogelijkheden versus behoud van groen).

GROENSTRUCTUURSCHETS OLDENZAAL
(toelichting)

Natuur is voor tevreden of legen.
En dan: wat is natuur nog in dit land?
Een stukje bos, ter grootte van een krant,
een stuwwal met wat villaatjes ertegen.

Geef mij de grauwe, stedelijke wegen,
De in kaden vastgeklonken waterkant,
De wolken, nooit zo schoon dan als ze, omrand
Door zolderramen, langs de lucht bewegen.

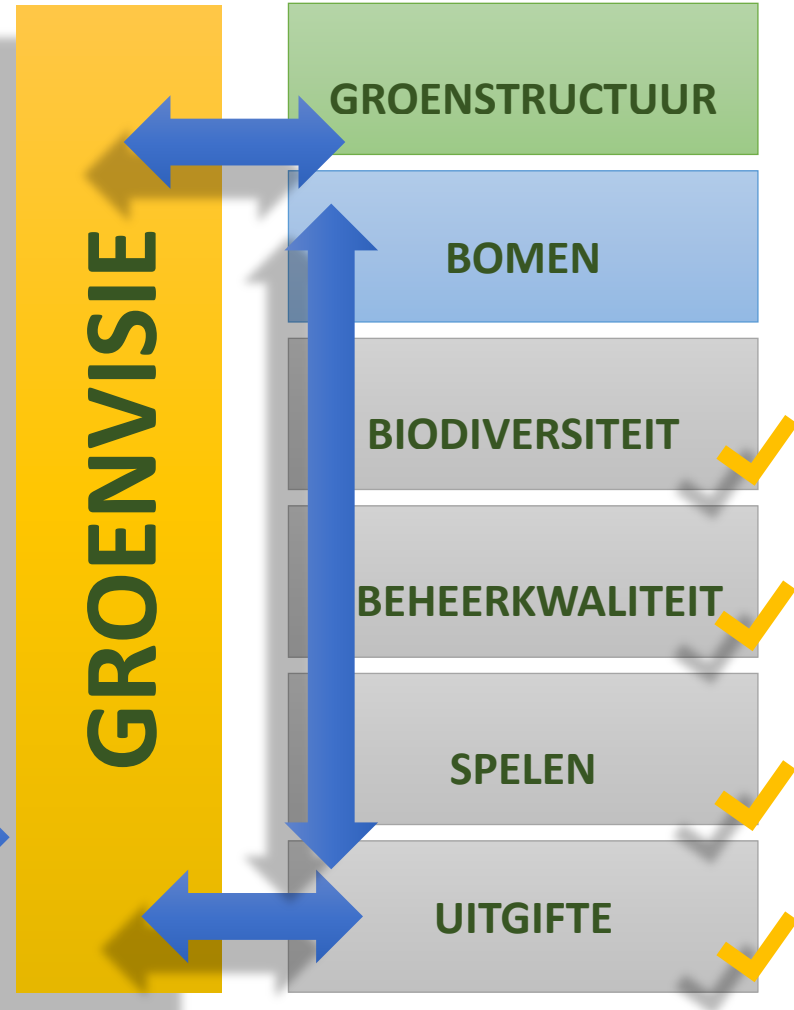
Alles is veel voor wie niet veel verwacht.
Het leven houdt zijn wonderen verborgen
Tot het ze, opeens, toont in hun hoge staat.

Dit heb ik bij mijzelve overdacht,
Verregend, op een miezerige morgen,
Domweg gelukkig, in de Kloosterstraat.

vrij naar J.C. Bloem

Herziene beleidscriteria 2006

Uitgifte openbaar groen.

Verder levert de Groenvisie input voor het nieuwe Omgevingsplan. Daarin worden beleidsregels en normen opgenomen in geval de groenstructuur wordt aangetast.

Afwijken¹ van de ingezette koers in de Groenvisie is mogelijk indien dit goed is onderbouwd ('aanvullende motiveringsplicht') en ter beoordeling aan het College of Raad. Daarmee geeft de Groenvisie duidelijk richting, maar tegelijk ook ruimte voor plannen vanuit andere sectoren.

Met het vaststellen van de Groenvisie komt de Groenstructuurschets (1998) te vervallen.

1.5 Totstandkoming

Deze Groenvisie maakten we samen. Meegedacht en meegewerkt hebben onder meer:

- Een compacte gemeentelijke projectgroep bestaande uit René Beckmann, Joost Rikhof, Erik Leuverink, John Teunissen en Anneke van Oss-Meijerink.
- Een breed samengestelde klankbordgroep bestaande uit:
 - Diverse disciplines (gemeente): ruimtelijke ontwikkeling, beheer, juridische zaken, grondzaken, duurzaamheid, spelen, sport, recreatie, buitendienst.
 - Maatschappelijke organisaties als IVN en de Imkersbond.
- De gemeenteraad van Oldenzaal tijdens een politiek forum.
- De inwoners van Oldenzaal tijdens een inloopbijeenkomst.

¹ Vaststellen van de Groenvisie heeft geen rechtstreekse externe werking. Zodra onderdelen van de Groenvisie worden uitgewerkt in gemeentelijke regelgeving (bv. APV 'bewaren houtopstanden', bestemmingsplan of omgevingsplan) zal er wel externe werking zijn.

Een ommetje maken vanuit huis of werk (Vriendschapsmeerweg)

Combineren van wandelen, spelen en water van regenbuien opvangen (Hobolaan)

Topografische kaart van Oldenzaal omstreeks 1927 (bron: <http://overijssel1880-1930.blogspot.nl/2015/04/gids-voor-oldenzaal-en-de-lutte-1927.html>)

Landschappelijke fraaie erfbeplanting op boerenerf in de stadsrand)

Graven Es, Alpenlaan

Ingepast landschappelijk groen in woonwijk De Thij, Zandhortslaan)

2. GROEN IN OLDENZAAL

Uit allerlei onderzoeken blijkt steeds weer: mensen vinden een groene woon- en leefomgeving heel erg belangrijk. Behalve groen vragen ook veel andere voorzieningen ruimte in het openbare gebied. Wij, als gemeente, wegen de verschillende belangen en maken vervolgens keuzes hierin. Hoe groen is Oldenzaal nu eigenlijk, welke keuzen liggen voor en welke kansen zien we daarin? Ook wordt in dit hoofdstuk het belang van groen en bomen in de bebouwde omgeving op een rij gezet.

2.1 Waar staan we nu?

De stad Oldenzaal is gebouwd en gegroeid met respect voor de aanwezige waarden van het Twentse Landschap.

In eerste instantie was sprake van een compacte ronde vestingstad, aan alle zijden omgeven door een kleinschalig gevarieerd landschap bestaande uit een afwisseling van agrarische gronden, bossen, houtwallen en landgoederen.

Kenmerkend voor het **landschap** zijn de plaatselijk sterke hoogteverschillen en de aantrekkelijke afwisseling van houtwallen, naald- en loofbossen, weilanden, essen, vochtige en schrale graslanden en heideterreinen.

De natuur en landschappelijke waarden van het Twentse landschap worden ook landelijk en zelfs Europees erkend. Noordoost Twente is één van de Nationale landschappen en de landgoederenzone Oldenzaal behoort tot het Europese Natuurnetwerk (Natura 2000). Stadsuitbreidingen, bedrijventerreinen en veranderingen bij landgoederen en agrarische bedrijven zijn in veel gevallen met respect voor landschappelijke waarden uitgevoerd.

Kenmerkend voor het groen in de bebouwde kom van Oldenzaal is dat het karakteristieke Twentse landschap tot diep in de stad voelbaar is. Vaak hebben

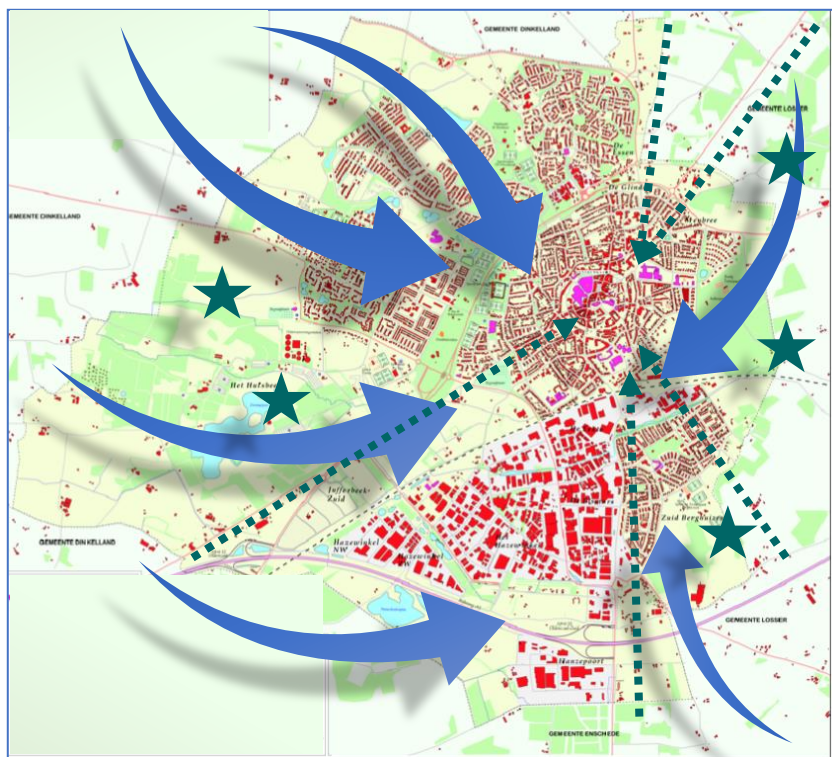
landschappelijke elementen een plaats gekregen binnen de stedenbouwkundige opzet. Tezamen met de robuuste groene lobben, de beken en groene uitloopgebieden aan de randen van de stad (Kalheupinkpark, recreatiegebied Het Hulsbeek, landgoed Egheria en bosgebied Hoge Venterink) ademt Oldenzaal de sfeer van een 'groene stad'.

Daarnaast zijn de wegbegeleidende (boom)beplantingen langs wegen, de parken en andere grotere groengebieden eveneens bepalend voor de groene kwaliteit van Oldenzaal. Hierbinnen neemt het groene singelgebied rondom de binnenstad een bijzondere plaats in.

De **groene lobben** tussen de nieuwere wijken zorgen als multifunctionele groene longen ervoor dat het landschap, maar ook flora en fauna tot aan het centrum reiken. Groen is daardoor ook bijna overal nog steeds op loopafstand aanwezig en zorgt voor een prettige buitenruimte om te ontmoeten, ontspannen en ontdekken. Wel is het zo dat er steeds vaker andere claims op de groene lobben worden gelegd die soms haaks staan op de groenfunctie.

Door de bevolkingsgroei, veranderende leefwijze, stadsuitbreidingen en ontwikkelingen op het gebied van het klimaat is de blik op groen veranderd. Buiten kunnen bewegen, elkaar ontmoeten, frisse lucht inademen, gezond en prettig voelen, droge voeten houden en warmte of verkoeling kunnen opzoeken. Groen kan dit allemaal leveren en meer!

Het vraagt om nieuwe en creatieve ideeën om het groen ook in het centrum en tot in de haarvaten van de stad te laten doordringen. Hier biedt samenwerking met andere partijen en inwoners kansen.

Groene lobben brengen het landschap tot diep in de stad

De invalswegen vanuit de omringende plaatsen werden van oudsher beplant met bomen. **Bomen** zorgen voor schaduw, beschutting en oriëntatie. Dit principe is in de nieuwe wijken ook regelmatig toegepast bij de wijkontsluitingswegen zoals bij de Essenlaan, Oliemolenstraat en Ossenmaatstraat. Bomen zorgen daarmee ook voor herkenbaarheid en structuur in de stad. Fiets- en voetpaden zijn juist langs of door bestaande landschappelijke elementen als houtwallen aangelegd.

Graven Es, Operalaan

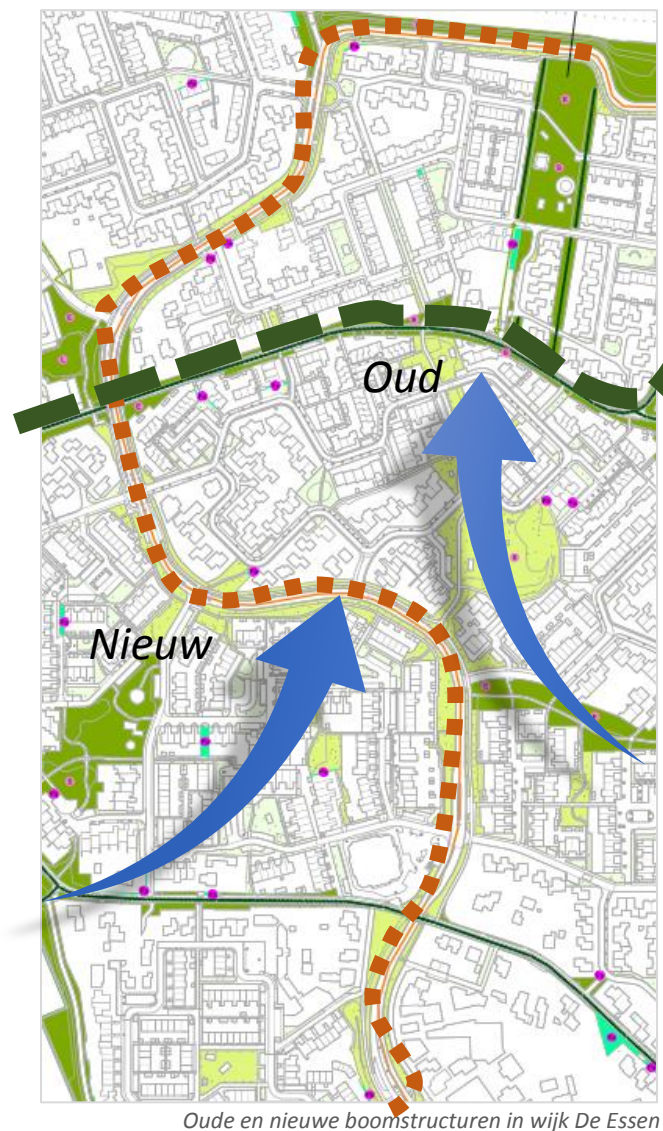

Thijsniederweg

Het beeld van volwassen en uitgegroeide bomen is daarbij een totaal andere dan die van net aangeplante bomen. Gemiddeld duurt het 50 jaar voordat het volwassen stadium is bereikt. Dit vraagt om een vooruitziende blik bij het ontwerpen van wegen en buurten. Wanneer de **juiste boom op de juiste plaats** staat, hebben niet alleen mensen plezier van bomen maar zullen vogels, insecten en andere dieren en planten hiervan profiteren. Het behouden of weer opnieuw in de bomen zetten van vooral oude invalswegen is één van de mogelijkheden om de groene uitstraling en biodiversiteit in Oldenzaal te vergroten.

Oude en jonge bomen (Haerstraat)

Oude en nieuwe boomstructuren in wijk De Essen

Oldenzaal kent verspreid door de stad ook vele **groene parels**. Dit zijn de parken en robuuste groenstroken maar kan ook een enkele oude waardevolle boom of een bloemenweide zijn. Deze plekken geven een wijk of buurt een eigen gezicht en zijn vaak een prachtig decor om elkaar te ontmoeten, activiteiten te ondernemen of de natuur te ontdekken. Wonen in de buurt van de parels verhoogt bovendien het woongenot en de waarde van de woning.

Deze groene parels dragen bij aan het groene imago. Het vergroten van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en de gebruiksmogelijkheden zal ervoor zorgen dat de parels nog beter tot hun recht komen.

Mensen, maar ook planten en dieren, hebben groen nodig om te kunnen (over)leven. Het IVN vertaalde onlangs wetenschappelijk onderzoek naar de gezondheidseffecten van groen naar de praktijk². Hieruit blijkt dat groen:

- Het immuunsysteem van mensen versterkt.
- Mensen kalmeert en daardoor zorgt voor minder stress, burn-out en depressie.
- Stimuleert om te gaan bewegen.

Het is daarom goed om **wandel- en fietsroutes** door of langs groen en water te laten lopen zoals bijvoorbeeld in de vorm van groene ommetjes. Belangrijk is daarbij dat deze routes vanuit de woning maar ook vanuit bedrijven, scholen of zorginstellingen veilig en eenvoudig te bereiken zijn. Waar nodig moeten deze zijn voorzien van passende voorzieningen als banken en bewegwijzering.

Combineren van de verschillende functies van groen gaat daarbij goed samen. Met een daarop afgestemd ontwerp zorgt groen dan ook op een efficiënte en effectieve wijze voor een duurzame en voor iedereen prettige leefomgeving.

Waardevolle boom (zomereik Haerstraat)

Wijkgroen De Thij, Hulsbekenkamp-Nijhuiskamp

² 'Gezonder door groen', Factsheet voor artsen over het effect van de natuur op onze gezondheid

Poster 'Groen Loont!', over het rendement van De Groene Stad in harde euro's. Bron: http://www.vitalegroenestad.nl/Media/download/3952/Poster_groene_stad_A3-www.pdf

2.2 Waarden en functies van groen

Gemeentelijk groen is van grote invloed op de leefomgeving van onze inwoners. Ook particulier groen draagt in Oldenzaal bij aan het groene beeld. Bomen en groenvlakken bepalen de groenbeleving en ondersteunen de stedenbouwkundige of landschappelijke structuur. Het groen weerspiegelt ook het oorspronkelijke landschap en het cultuurhistorisch erfgoed dat mens en natuur in de loop van vele jaren hebben opgebouwd.

Groen is een basisvoorwaarde voor gezondheid en leefbaarheid. In publicaties als 'Recht op groen'³ en 'Groen Loont'⁴ zijn de waarden van groen in vier kernbegrippen ondergebracht:

- Groen zorgt voor **leefbaarheid**: prettig ontmoeten, prettig wonen, ontspannen dichtbij en verder van huis, spelen en bewegen, beleven van levende natuur, verminderen van gevoel van onveiligheid. Waar groen de architectuur van de omgeving ondersteunt draagt groen bij aan de identiteit van buurt en stad.
- Groen draagt bij aan de **gezondheid** van mensen: herstellen van stress, stimuleren tot bewegen, bevorderen van concentratie, vergemakkelijken sociaal contact, bijdragen aan geluidssanering, adsorberen van fijnstof, opnemen van CO², NO² en ozon.
- Groen heeft waarde voor de **economie**: het maakt een gemeente aantrekkelijk voor wonen, toerisme, recreatie en werken. Een gezonde bevolking betekent minder maatschappelijke kosten. Groen zorgt voor een meerwaarde van onroerend goed, opvang van water (retentie) leidt tot besparingen op investeringen in rioolstelsels.

³ Raad voor het landelijk gebied, 2005.

⁴ Over de maatschappelijke en economische baten van stedelijk groen, Tom Bade, Gerben Smid en Fred Tonneijck, 2011.

- Groen heeft waarde voor de **natuur**: verhoging van de biodiversiteit, specifieke stedelijke biotopen, beleven van natuur leidt tot draagvlak voor natuurbehoud en natuurontwikkeling.

Hieraan kunnen inmiddels twee nieuwe kernbegrippen worden toegevoegd:

- Groen is onmisbaar voor **klimaatadaptatie**: door verdamping van vocht en schaduwwerking dempt het groen hoge temperaturen ('hit-testress'), groen bindt CO₂ en vangt fijnstof af, parken vormen zogeheten 'coolspots' in een stedelijke omgeving en groen heeft een natuurlijk waterbufferend vermogen.
- Groen heeft ook relatie tot **energiebesparing** en –opwekking: met groene gevels en daken kan onder meer energie worden bespaard, groenrestproducten kunnen worden ingezet voor energieopwekking. Groen draagt daarmee bij aan de ambitie om Oldenzaal energieneutraal te maken.

Groen heeft dus uiteenlopende waarden voor mens, economie en natuur. Tabel 1 geeft een overzicht van de functies die voortvloeien uit de waarden die groen heeft of kan vervullen. Zie bijlage A voor een verdere toelichting. Al deze waarden kunnen weliswaar gedeeltelijk ook op andere wijze worden vervuld, maar groen doet dat echter tegelijkertijd!

**Groen is dus een effectieve en efficiënte manier om
in één keer deze maatschappelijk gewenste functies te vervullen!**

TABEL 1, Functies van (openbaar) groen		
A. Ondersteunen van verkeer	B. Ervaren van natuur en buiten zijn (beleving)	C. Uitnodigen tot ontspannen en ontdekken (recreatie en toerisme)
D. Herkenbaarheid van de omgeving (identiteit)	E. Vormgeven aan de buitenruimte (ontwerp)	F. Verbinden van bebouwd en niet bebouwd gebied (landschap)
G. Herbergen van planten en dieren (ecologie)	H. Ontdekken van en leren over natuurlijke processen (educatie)	I. Verhogen van de waarden en aantrekkelijkheid van woningen en bedrijven (economie)
J. Ruimte bieden aan ondergrondse infrastructuur	K. Ruimte bieden aan waterberging en opvangen water van hoosbuien	L. Reguleren van temperatuur: temperen van hitte en kou
M. Luchtkwaliteit	N. Verhogen van de gezondheid van inwoners	O. Uitnodigen tot bewegen en actief bezig zijn

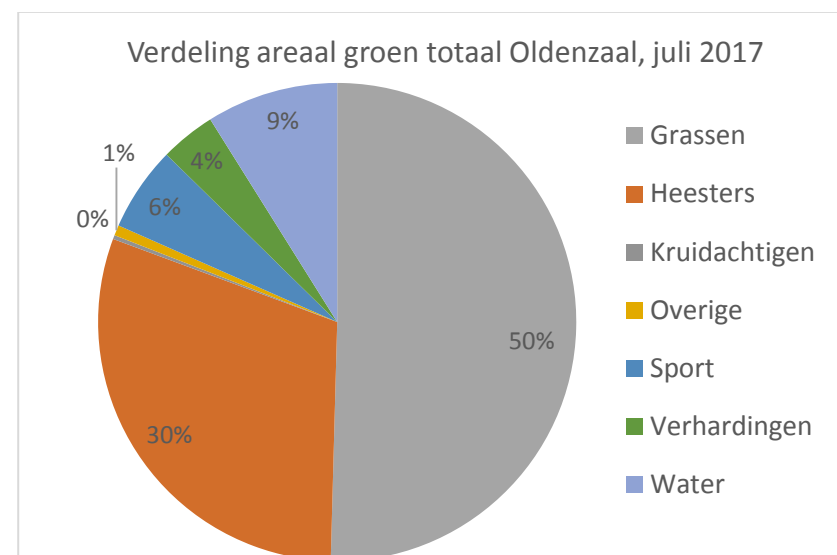
2.3 Groen in Oldenzaal in cijfers

De oppervlakte openbaar groen en bijbehorende voorzieningen in beheer bij de gemeente Oldenzaal bedraagt 320 hectare en ruim 15.000 bomen (juli 2017). Dit is inclusief 52 ha gras op braakliggende terreinen en gronden in exploitatie. Dit laatste areaal hebben we in het vervolg niet tot het openbaar groen gerekend. Op hoofdlijnen is het areaal onderverdeeld zoals weergegeven in de grafiek en tabel 2.

Omgeslagen naar het aantal woningen betekent dit dat er per woning circa 190 m² openbaar groen beschikbaar is. Als alleen het groen in de woongebieden wordt meegerekend (exclusief bedrijventerreinen, sportvelden, verhardingen,

en buitengebied) gaat het om **100 tot 180 m²** groen per woning. Het landelijke richtgetal (zie kader) bedraagt 75 m² per woning.

Bij het landelijk richtgetal wordt uitgegaan van groen in een straal van 300-500 m van de woning. Bij de hier gepresenteerde cijfers zijn ook de groene lobben gerekend waardoor een 1 op 1 vergelijking nu nog niet mogelijk is. Oldenzaal kan zich desondanks met recht een groene gemeente noemen. Nadere analyse van de hoeveelheden groen per wijk is gewenst, zodat het mogelijk wordt om aan te geven waar eventueel met minder groen toebedeelde gebieden liggen of waar er onvoldoende groen op loopafstand is.

Het getal voor bomen wordt uitgedrukt in aantal bomen per inwoner en bedraagt 0,5 boom per inwoner. Het landelijk gemiddelde⁵ bedraagt 0,5 boom per inwoner, waarmee dus in lijn met het gemiddelde wordt gescoord.

⁵ Er bestaat geen richtgetal voor het aantal bomen/woning. Op basis van kengetallen van een groot aantal gemeenten wordt in de vakwereld 0,5 boom/woning als gemiddelde waarde aangehouden.

Wel is het goed om hierbij op te merken dat dit uitsluitend de individueel beheerde bomen (solitair, straat- of laanboom en boomgroep) betreft en er ook nog vele bomen in houtwallen, bospercelen en bosplantsoen voorkomen.

Deze kengetallen krijgen in praktisch opzicht vooral betekenis wanneer per wijk of buurt wordt gekeken wat het aanwezige groen per woning of inwoner is. Op grond hiervan kan dan bijvoorbeeld in geval van ruimtelijke ontwikkelingen, gekeken worden of uitbreiding van het groenareaal of aantal bomen meegenomen kan worden.

TABEL 2, Areaal openbaar groen		
Centrum en woongebieden inclusief groene lobben, bedrijventerreinen en buitengebied		Totaal (m ²)
Gras	Gazons, bloemenweiden, bermgras, ruw gras en wadi's	1.354.99
Houtachtige beplanting	Bosplantsoen, houtwallen, heesters, struikrozen, (blok)hagen, vaste bloembakken, overige beplanting en groen in particulier gebruik	811.811
Kruidachtige beplantingen	Vaste planten (bodembedekkers en in borders), wisselbeplanting en overige kruidachtigen	7.173
Overige terreinen	Zand speelplekken en valondergronden, zandbakken, geluidswal, vlonders, urnenmuur	18.810
Sport	Handbalveld, voetbalvelden, tennisvelden, jeu de boulesbanen, kunstgrasvelden	153.927
Paden in groen	Asfalt, klinkers, tegels, grasstenen, zand, grind, Gralux, gravel, houtsnippers en overige verharding	100.613
Water	Waterpartijen, waterlopen, stadsvijvers, sloten, greppels, poelen en natuurlijke oevers	239.381

TABEL 2, Areaal openbaar groen

TOTAAL-oppervlak	2.686.707
Aantal woningen	14.000
m2 groen per woning totaal areaal	192
Aantal bomen	15.338
Aantal inwoners	32.150
Bomen per inwoner	0,48

Bron: groenbeheersysteem juli 2017

Over groene kengetallen

Er zijn verschillende methoden om een kengetal voor het gemiddelde oppervlakte groen per woning te bepalen. Bij diverse landelijke onderzoeken wordt hiervoor behalve het groen binnen de kom, ook groen direct daaromheen (binnen een straal van 300-500 meter) meegerekend. Ook wordt soms de oppervlakte aan bedrijventerreinen, sportvelden, volkstuincomplexen en begraafplaatsen meegenomen in de berekening.

De gemiddelde oppervlakte openbaar groen per woning bedraagt in de gemeente Oldenzaal volgens het Compendium voor de Leefomgeving op basis van CBS-cijfers tussen de 100 en 150 m² en ligt daarmee ruim boven de landelijke richtlijn¹ van 75 m². Dit komt met name doordat alle wijken grenzen aan een goed toegankelijk buitengebied en natuur- en recreatiegebieden. Dit zorgt ervoor dat vanuit grote delen van stad ruim voldoende groen binnen korte afstand bereikbaar is.

Om tot een goed meetbare vergelijking tussen de verschillende wijken van de gemeente te komen, is er in deze Groenvisie voor gekozen om voor het gemeentelijke kengetal uit te gaan van alleen het openbaar groenareaal in de woongebieden binnen de bebouwde kom (volgens de Wegen- en verkeerswet) en braakliggende terreinen, bedrijventerreinen en sportvelden niet mee te rekenen.

Zuid Berghuizen, Tichelstraat

Park Kalheupink

Buitengebied, Oude Postweg

Groene parel (Bentheimerstraat kruising Vos de Waelstraat, Park 1862)

3. Visie op openbaar groen

Groenbeleid zonder visie is als een boom zonder wortels. Visie is een vereiste. Want waar doen we het voor? Wat willen we bereiken? Wat vinden we belangrijk? Dit hoofdstuk verwoordt onze visie op (met name) het gemeentelijke groen en welke ambities en opgaven wij voor ons zien. Het geeft ook aan welke strategie we hierbij volgen en welke uitgangspunten hieraan ten grondslag liggen.

3.1 Visie

In aansluiting en voortbouwend op de Structuurvisie, Stadsvisie en Toekomstvisie Duurzaam Oldenzaal geldt als **centrale ambitie** om Oldenzaal te versterken en verder te ontwikkelen als een 'aantrekkelijke groene stad'.

Het gaat dan om een stad waar groen tot diep in de haarvaten aanwezig is. In alle delen van de stad is er sprake van een aantrekkelijke groene stad die bijdraagt aan zuivere lucht, biodiversiteit en een aangename openbare ruimte. Een stad met ruimte voor buurtmoestuinen, natuurlijke speelplekken, groene daken en groene gevels. Maar ook een stad met groen dat uitnodigt tot bewegen, ontdekken en ontspannen. Een netwerk van groene verbindingen door de stad en naar het omringende landschap voor flora en fauna, fietsers en wandelaars maakt dit mogelijk.

Oldenzaal wil een stad zijn waar de vele bomen langs wegen en paden, ruim in het groen gelegen beken, grote groene lobben, stadsparken en particuliere tuinen tezamen een vrijwel aaneengesloten, samenhangend groen raamwerk vormen. Ze maakt dat stad en landschap nauw met elkaar zijn vervlochten.

VISIE op inrichting en beheer van het openbaar groen:

- Het creëren van een robuust en gevarieerd raamwerk van toegankelijk groen (de groenstructuur).
- Het vervullen van een breed palet aan waarden (leefbaarheid, gezondheid, welvaart, biodiversiteit, klimaat en participatie).
- Het bijdragen aan het welzijn van inwoners, bezoekers en flora en fauna.

Uitgangspunten

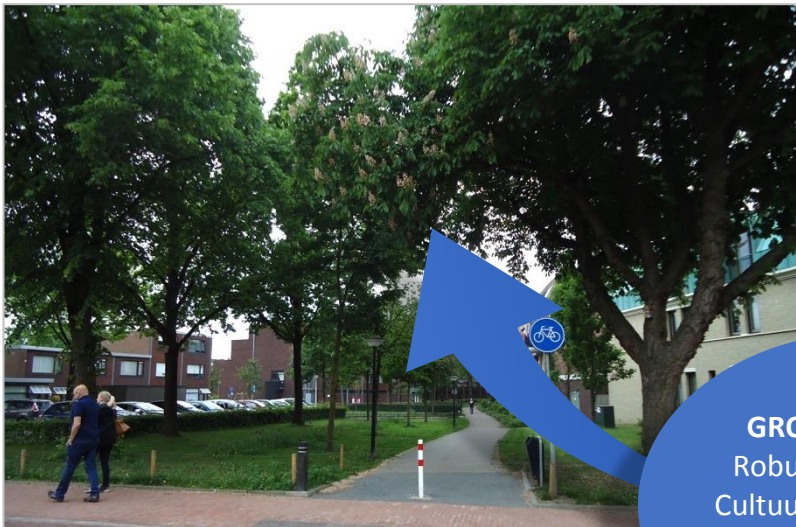
Wij hanteren hierbij de volgende uitgangspunten:

- Zorgen voor voldoende groen in de directe woonomgeving of op loopafstand.
- Behouden van diversiteit in ecosystemen.
- Ruimte bieden aan maatregelen om de stad klimaatbestendig te maken.

Het Oldenzaalse groen over 20 jaar

Wanneer we 20 jaar vooruitkijken, ziet het groen er als volgt uit:

- Er is een duidelijk herkenbare structuur aanwezig van bomen, grote groenzones, parken en groene parels.
- De groenstructuur is zodanig versterkt en uitgebreid, dat daadwerkelijk een aaneengesloten groen netwerk is ontstaan.
- De kwaliteit van het groen is afgestemd op de locatie, haar gebruikers en de doelstellingen van het beheer.
- Het groen biedt ruimte aan meer biodiversiteit, nodigt uit tot meer bewegen en recreëren en draagt fors bij aan klimaatadaptatie.

Binnenstad, Wilhelminastraat-Singelpark

Bedrijfsterrein, Stakenbeek

GROENE AMBITIES:
Robuust en duurzaam
Cultuurhistorie zichtbaar
Verhoogde biodiversiteit
Meer groenbeleving

Graven Es, Operalaan

De Thij, hoek Vondellaan Guido Gezellestraat

3.2 Ambities en opgaven

Om de visie handen en voeten te geven, hebben we de volgende groene ambities en opgaven geformuleerd:

Groene raamwerk beschermen en ontwikkelen

- Stedelijke groenstructuur uitbouwen tot een stevig groen raamwerk dat verbindingen legt met parken, landgoederen en buitengebied.
- Behouden en versterken van het unieke karakter van de groene lobben.
- Zorgen voor meer groen in de Binnenstad, groenarme (delen van) wijken en bedrijventerreinen. Het verhogen van de inrichtingskwaliteit in relatie tot de beheerdoelstellingen⁶ en het vergroten van de klimaatbestendigheid vragen daarbij extra aandacht.
- Zichtbaar maken van de beken en deze gelijktijdig combineren met doorgaande robuuste groenzones.

Cultuurhistorie zichtbaar maken

- Herstellen, versterken en koesteren van cultuurhistorisch waardevol groen (houtwallen, bomen, bosjes).
- Historische invalswegen (weer) herkenbaar maken en voorzien van markante entrees.
- Versterken en herinrichten van een samenhangende groene singel rondom de Binnenstad.

Biodiversiteit vergroten

- Vergroten van biodiversiteit en ecologische waarden van het stedelijk groen. Dit betekent meer diversiteit in soorten en in de gelaagdheid van het groen (afwisseling van gras, ruigte, struiken, bomen).

- Zorgen voor een groene uitstraling van bedrijventerrein Jufferbeek (Noord) in aansluiting op de ecologische verbindingszone (Ecozone).
- Stimuleren van vergroening en biodiversiteit van particuliere tuinen en erven.

Beleving groen vergroten

- Zoeken naar mogelijkheden om de beleving van de stuwwal en het water (beken) te vergroten.
- Uitbreiden en stimuleren van beweegmogelijkheden in het stedelijk groen. Hierbij prioriteit geven aan wandel- en fietsroutes door de woonwijken en de aanleg van natuurlijke speelplekken. Dit kan door het combineren van het groene raamwerk met water, recreatieve voorzieningen als ontmoetingspunten (met bankjes), welzijnsommetjes⁷ en beweegroutes.

3.3 Strategie

Het ten uitvoer brengen van de visie, ambities en groene opgaven vraagt erom het groen met een brede, integrale blik te benaderen. In onze ogen land dit het beste door de samenwerking met inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen te zoeken, om samen op creatieve wijze tot creatieve oplossingen te komen. Groen vertegenwoordigt namelijk een overstijgend belang doordat de waarden ervan inspelen op (de gevolgen van) klimaatverandering en het versterken van gezondheid, economie en biodiversiteit in de stad. Ook gaat het erom in de gemeentelijke organisatie over de grenzen van vakgebieden heen te kijken en bij ruimtelijke ingrepen steeds te zoeken naar een 'win-win' aanpak. Dit vraagt om vernieuwende oplossingen en een 'out of the box' benadering bij de invulling van ruimtelijke (inbreidings)plannen.

⁶ Zie Visie op het openbaar groen 2015-2025, Anders kijken, anders doen in het openbaar groen, gemeente Oldenzaal

⁷ Aan het idee van welzijns-ommetjes wordt door het IVN al gewerkt.

Beheersysteem

Groenstructuurschets 1998

Beheerkwaliteit

Openbaar groen

Groenuitgifte

Structuurvisie

Masterplan binnenstad

Eekte Hazewinkel

NIEUWE KAART

4. Uitwerking

De Groenvisie brengt in de eerste plaats de belangrijkste groene structuren in beeld en geeft aan waar de kansen liggen om deze te versterken of uit te bouwen. Ook zijn vanuit de verschillende beleidsstukken acties of thematische projecten benoemd. Om te zorgen dat de Groenvisie werkelijkheid wordt en echt gaat leven is er natuurlijk meer nodig. Daarom besteden we in dit hoofdstuk aandacht aan de beantwoording van drie vragen: 'Wat gaan we doen?', 'Hoe gaan we het betalen?' en 'Hoe vertellen we het?'.

4.1 Uitvoeringsagenda

Navolgende tabel laat zien welke thematische projecten nodig zijn om uitvoering te geven aan de Groenvisie. Ze vormen een wensenlijst ofwel de ingrediënten voor het groenprogramma voor de komende jaren.

Naast de thematische **projecten** zijn op de groenstructuurkaarten locaties aangegeven waar **kansen** liggen om de groenstructuur te versterken en te ontwikkelen. Deze kansen zijn nu alleen bekeken vanuit van het groene vakgebied. Bij het maken van plannen op deze locaties moet nog een afweging plaatsvinden met andere belangen.

Per project is aangegeven welke prioriteit wij eraan wensen te geven:

- +++ Hoog: op korte termijn uit te voeren.
- ++ Middel: in de planning en begroting voor komende jaren opnemen.
- + Laag: op de plank, oppakken zodra de gelegenheid zich voordoet.

TABEL 3, UITVOERINGSAGENDA GROENVISIE

Nr.	Project of activiteit	Zie §	Prioriteit
GROENVISIE			
	Opstellen groencommunicatieplan	§ 4.3	+
	Evaluatie Groenvisie (elke 4 jaar)	§ 4.3	+

4.2 Financiering

Uitgangspunt is om de groene projecten en kansen uit deze Groenvisie zo veel als mogelijk mee te nemen bij andere (uitvoerings)projecten. Het is daarnaast wenselijk dat het groene vakgebied ook zelf kan beschikken over financiële middelen om groene kansen te kunnen realiseren.

Voor de financiering ervan zien wij de volgende mogelijkheden:

- **Reguliere beleidstaken:** bij het opstellen van de jaarplannen jaarlijks bekijken welke wensen kunnen worden uitgevoerd binnen de reguliere beleidstaken of -budgetten.
- **Reguliere beheer- en uitvoeringstaken:** jaarlijks nagaan welke ruimtelijke voorstellen vanuit het reguliere beheer of binnen (kleinschalige) renovatie- en omvormingsprojecten kunnen worden uitgevoerd. Bij de prioritering van renovatieprojecten hier rekening mee houden.
- **Aanmelding meerjarenbegroting:** projectvoorstellen waarvoor kennis of capaciteit binnen de gemeente ontbreekt, aanmelden als nieuw beleid of als uitvoeringsproject ten behoeve van de Meerjarenbegroting.
- **Kostenverhaal grondexploitatie:** de Wet op Ruimtelijke Ordening (art. 6.24) biedt de mogelijkheid om vanuit ruimtelijke ontwikkelingen der-

den (ten dele) mee te laten betalen aan specifieke voorstellen van de Groenvisie. Dit geldt alleen voor de voorstellen die een duidelijke samenhang vertonen met betreffende ontwikkeling. Om hiervoor in aanmerking te komen is een door de gemeenteraad vastgestelde lijst nodig met voorstellen die voorzien zijn van een goede onderbouwing (profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit).

- **Groen- en natuurcompensatie:** voor ruimtelijke ontwikkelingen die ten koste gaan van (structuur) groen of natuurwaarden dient gezocht te worden naar compensatiemogelijkheden. Dergelijke verplichtingen zijn – afhankelijk van de gestelde eisen – te combineren met projecten die voortvloeien uit de Groenvisie.
- **Subsidieregelingen:** aanplant van groen en bomen, aanleg van natuur maar ook participatieprojecten worden vanuit de landelijke en provinciale overheid gestimuleerd via wisselende subsidieregelingen. Het is wenselijk de mogelijkheden te (laten) onderzoeken om hiervan gebruik te maken.
- **Publiek private samenwerking:** zoeken naar partners die bepaalde voorstellen mee willen financieren. Zo heeft bijvoorbeeld ook een woningbouwcorporatie belang bij een hoogwaardig groene woonomgeving of hechten bedrijven belang aan een fraai beplante entree van het bedrijventerrein.
- **Fonds Stadsuitleg Oldenzaal:** de gemeente kent een fonds waarin per nieuwe woning een bedrag wordt gestort voor bovenwijkse voorzieningen. Dit fonds kan ook worden gebruikt voor het aanleggen van groenvoorzieningen.

Het verdient aanbeveling om financiering van projecten en ruimtelijke voorstellen in een gedetailleerd uitvoeringsprogramma uit te werken. Hierbij kan dan per project of (type) ruimtelijke voorstel worden aangegeven welke financieringsbron van toepassing is.

4.3 Communicatie

De Groenvisie geeft aan dat we al veel mooi groen in Oldenzaal hebben en op de goede weg zitten. Door altijd en overal meer bewust van zijn van de waarden van het groen, helpt om er zorgvuldig mee om te gaan. Het is dus nodig om ervoor te zorgen dat de inhoud van de Groenvisie zowel binnen de gemeente als bij inwoners en partners goed bekend is.

Afspraken over de wijze van communiceren over de Groenvisie worden vastgelegd in een nog op te stellen communicatieplan. Daarnaast wordt ook per project afgesproken wat de best passende vorm van communicatie is.

Omdat de tijd niet stilstaat en er altijd nieuwe ontwikkelingen zullen zijn, zal de Groenvisie regelmatig worden geëvalueerd en waar nodig worden bijgesteld of nieuwe beleidsstukken toegevoegd. Een algehele actualisatie is in ieder geval na 10 jaar op zijn plaats. Tegelijkertijd is het belangrijk om de uitvoeringsresultaten van het groenbeleid mee te nemen in de tussentijdse evaluatie van de Structuurvisie Oldenzaal.

Bronnen

Interne bronnen

Algemene plaatselijke verordening 2016 (Hoofdstuk 4, afdeling 3, onderdeel bewaren houtopstanden)

Beelden bij het onderhoudsbestek openbaar groen (CROW-beeldmeetlatten) 27 mei 2014

Beheerplan bomen 2.0, 2015, Dennis Timmerman stagiaire Helicon,

Casco-benadering in Noordoost-Twente, W. Nieuwenhuizen en G.J. Maas, Alterra-rapport 2275, Alterra Wageningen UR Wageningen, 2012

Checklist voor de inrichting van de openbare ruimte, 2005

Concept Beheer- en onderhoudsplan wadi-systemen 2014, Stefan Hermelink, stagiaire Helicon.

Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020, M. de Kraker (Royal HaskoningDHV) A. Koers, G. Vos, R. Nijland (Gemeente Oldenzaal); Vastgesteld op 29 maart 2016

Gezonder door groen, factsheet voor artsen over het effect van de natuur op onze gezondheid, IVN, Amsterdam, mei 2016

Groenstructuurschets Oldenzaal 1998, Gemeente, afdeling Stadsontwikkeling

Inventarisatie bomen en boomstructuren binnen en buiten de bebouwde kom, maart 2015, excelbestand

Inventarisatie waardevolle bomen 2015 door IVN Oldenzaal op wijkniveau, excelbestand

Kaart blauwe aders 2015. (schoon water afvoeren van uit de stad naar de stadsranden, deze liggen gedeeltelijk ondergronds (stedelijk gebied Kern) en deels bovengronds)

Singelpark Oldenzaal, voorstellen ten behoeve van de uitstraling en zichtbaarheid, Het Oversticht, 2014

Standaarddetails gemeente Oldenzaal, 2013

Structuurvisie Oldenzaal, strategische ingrepen voor de toekomst, BVR, Rotterdam december 2013

Stadsvisie 2025 Gemeente Oldenzaal Eigenheid, stedelijke ambitie en oog voor mensen, vastgesteld 2008

Toekomstvisie 2025 Duurzaam Oldenzaal, gemeente Oldenzaal 2015

Uitgifte openbaar groen; herziene beleidscriteria 2006, gemeente

Uitvoeringsplan omvormingen biodiversiteit 2016-2019, gemeente Oldenzaal

Uitwerking landschappelijk wonen De Graven Es en de Essen, maart 2015, gemeente Oldenzaal

Visie op het openbaar groen 2015-2025, Anders kijken, anders doen in het openbaar groen, gemeente Oldenzaal

Welstandsnota 2012, gemeente Oldenzaal, Marcelis Wolak Landschapsarchitectuur

BIJLAGE A: Toelichting functies van groen

A. Verkeer

Als verkeerswegen eenduidig met groene elementen (bomen, bermen, beplanting) begeleid zijn, helpt dat automobilisten, fietsers en voetgangers zich te oriënteren. Groen kan ook worden ingezet om hiërarchie en continuïteit van wegen weer te geven. Na een kruising kan bijvoorbeeld duidelijk zijn dat de weg doorgaat door de opvallende hagenstructuur aan beide kanten van de weg. Hoofdwegen kunnen door de aanwezigheid van grote bomen makkelijk onderscheiden worden van woonstraten.

B. Beleving

Lanen, parken en pleinen met groen worden algemeen hooggewaardeerd door bewoners, toeristen en recreanten. De seizoenen zijn te volgen in schaduw, licht, bladkleur, bloesem en vruchten. Bladeren ruisen bij zachte wind, bieden onderdak aan fluitende vogels en gaan hevig te keer bij stormweer. Groen maakt kort gezegd deel uit van de leefomgeving van mensen, plekken waar mensen aan hechten en herinneringen hebben. Een bekend voorbeeld binnen bebouwd gebied zijn natuurlijk de vijvers of watergangen waar de beplanting in het water spiegelt en een aangenaam beeld oplevert.

C. Recreatie en toerisme

Groen biedt ruimte en decor om te flaneren, spelen, sporten en van de natuur te genieten. Het stedelijk groen kent een intensief gebruik door de inwoners. In een zich verdichtende stedelijke omgeving zijn aantrekkelijke mogelijkheden om te bewegen (in de vorm van diverse routes) en om te verblijven (in de vorm van parken en pleinen) noodzakelijk.

Belangrijke recreatieve verbindingen als fiets- en wandelpaden zijn bij voorkeur in het groen gelegen en verbinden vaak parken en andere grotere groengebieden met elkaar. Groen maakt zo een omgeving extra aantrekkelijk om naar toe te gaan en er korter of langer te verblijven en kan zo toeristische aantrekkingskracht creëren.

D. Identiteit

Groen levert een belangrijke bijdrage aan de eigenheid van de bebouwde omgeving. Ingepaste oude bomen en groenstructuren, maar ook recent aangelegd groen kan verwijzen naar de landschappelijke oorsprong of historische ontwikkeling van het stedelijk gebied. Hiermee wordt de geschiedenis van een gebied voelbaar en beleefbaar gemaakt.

Ook kan de wijze en aard van toepassing van groen verwijzen naar de filosofie die ten grondslag ligt aan de stedenbouwkundige opzet en zodoende de tijdsgeschiedenis weerspiegelen. Denk aan de formele opzet met cultureel siergroen in de wijken uit de jaren '30, de losse en natuurlijke beplanting van bosplantsoen en ruigtes zoals veel toegepast werd in de jaren '70 en '80 of de rationeel-architectonische toepassing van groen zoals heden ten dage veel voorkomt. Hiermee wordt groen tot één van de facetten die de identiteit van het stedelijk (deel-)gebied bepalen.

E. Ontwerp

Groen kan ruimtelijk op vele manieren worden gerangschikt en op deze manier een belangrijke bijdrage leveren aan de visuele belevingswaarde van een straat, plein of gebied. Door de keuze voor een bepaalde verschijningsvorm kunnen groenvoorzieningen gericht worden ingezet om ruimtelijke of functionele kwaliteiten te benadrukken, zoals het begeleiden van zichtlijnen, ruimteverdeling en ruimtelijke werking binnen parken en op pleinen of het accentueren van gebouwen en wegen.

F. Landschap

Groen in de dorpsranden kan bijdragen aan een harmonieuze overgang van bebouwd gebied naar het omringende buitengebied. Door landschappelijke soorten toe te passen en structuren vanuit het buitengebied zo ver mogelijk te laten doorlopen tot in de directe woonomgeving worden de binding en samenhang met het aangrenzende landschap versterkt. Zodoende wordt tevens een belangrijke bijdrage geleverd aan de specifieke identiteit van een dorp of wijk en een goede ecologische dooradering van het bebouwd gebied. Zeker wanneer een dorp gelegen is in een waardevol landschap (bv. uiterwaarden) is speciale aandacht gewenst voor de landschappelijke functie van groen binnen de bebouwde kom.

G. Ecologie

Groen en bomen hebben een belangrijke natuurwaarde. Het openbaar groen, vooral als het op een natuurbewuste wijze wordt beheerd, herbergt een groot aantal habitats waar niet alleen de flora maar ook de fauna bij gebaat is. Groen leeft en geeft aan veel andere dieren kans om te leven en brengt zo de natuur tot aan de voordeur. Vogels, insecten (bv. bijen, vlinders) en kleine zoogdieren hebben groen in al zijn facetten nodig voor voedsel, nestgelegenheid, slaap- en rustplaats of hun veiligheid. Vooral grotere en oudere bomen kunnen ware pleisterplaatsen zijn. In een zomereik kunnen wel 400 verschillende soorten (insecten) aanwezig zijn.

Bomenrijen, beplantingssingels of ruige bermen vormen ook routes waarlangs vleermuizen, vogels en kleine zoogdieren hun weg kunnen vinden. De ecologische waarde van groen neemt toe naarmate het gebied groter is en er verbandingen zijn met andere groengebieden binnen en buiten de bebouwde kom.

H. Educatie

Groen heeft ook een duidelijk educatieve functie. Het volgen van bomen en struiken door de seizoenen heen maakt de natuurlijke kringloop van het leven aanschouwelijk. Ook laat de groene omgeving zien hoe alles met elkaar samenhangt: het jonge blad van een boom vormt voedsel voor een rups die zich ontpopt tot een vlinder, welke vervolgens vliegend van bloem naar bloem zorgt voor bevruchting en hierdoor zaadzetting mogelijk maakt zodat het erop volgende jaar weer nieuwe bloemen komen. Ook de grote variëteit aan culturele en natuurlijke bomen, heesters en struiken levert boeiend leermateriaal op (blad, bloem, zaden, vruchten). Daarnaast is groen indirect van belang voor educatie: uit onderzoeken blijkt steeds weer dat een groene omgeving het concentratie- en leervermogen verhoogt.

I. Economie

Groen en bomen hebben een direct economisch nut: houtopbrengst, veekeeping, biomassa, schaduw en beschutting. Vooral bossen, houtwallen en zogeheten geriefhoutbosjes hebben op deze manier direct waarde.

Indirect blijkt groen de waarde van woningen te beïnvloeden. Bewoners hechten veel belang aan groen in de directe woonomgeving. Woningen in de buurt van groen en parken brengen daardoor vaak meer op.

En niet onvermeld is de bijdrage van groen aan de toeristische sector. Toeristen verblijven graag in een aantrekkelijke omgeving en in combinatie met goede voorzieningen zal een langdurig verblijf een positief effect hebben op de lokale economie.

J. Ondergrondse infrastructuur

Het groen is van betekenis voor het herbergen van ondergrondse infrastructuur en relatief eenvoudig (en daardoor goedkoop) toegankelijk als het gaat om onderhoud. Aangezien het ondergrondse gebruik beperkingen stelt aan de overige functies van groen, is het wel van belang hier selectief mee om te gaan en een goede afweging te maken.

K. Waterberging

De afgelopen jaren komt het steeds vaker voor dat er zware regenval optreedt. In korte tijd valt er soms zoveel water dat de gebruikelijke afvoerkanalen tijdelijk onvoldoende capaciteit hebben. Ruimte om dit water tijdelijk op te vangen, voorkomt veel overlast en schade aan woningen en voorzieningen. Ruimte voor groen betekent daarom vaak ook ruimte voor infiltratie van water en is daarmee dus een oplossing voor het voorkomen van wateroverlast bij hevige neerslag. Groene (onbebouwde en onverharde) terreinen kunnen hierin voorzien en daarbij gelijktijdig ook andere functies vervullen. De aanleg van een wadi is hier een mooi voorbeeld van waarbij tegelijkertijd een extra dimensie kan worden toegevoegd aan de ruimtelijke kwaliteit en mogelijkheden voor spel en recreatie worden geboden. In het gemeentelijk water- en rioleringsplan (2016) is daarom als belangrijkste doel omschreven: De gemeente zorgt voor een klimaatbestendig en toekomstgericht riolerings- en afwateringssysteem. (Regen)water en groen in de openbare ruimte levert hier een bijdrage aan.

Door de hoeveelheid verhard oppervlakte te beperken, in zowel de openbare als particuliere terreinen, en in plaats hiervan te zorgen voor een groene inrichting kan een bijdrage worden geleverd aan een goede waterbeheersing. Dit leidt dan indirect tot besparingen op investering in rioolvoorzieningen.

Overigens worden vegetatiedaken, vaak ten onrechte, ook genoemd voor de functie als waterberging/vergroten van het oppervlak voor verdamping en daardoor vermindering van afvoer en wateroverlast. Dat is het alleen het geval bij niet-intensieve regenval en niet bij in pieksituaties.

L. Klimaatadaptatie/Temperatuur

Groen draagt om meerdere redenen een steentje bij aan een goed milieu. De temperatuur in een stedelijk gebied ligt gemiddeld hoger dan op het platteland. Vast staat dat meer ruimte voor groen ervoor kan zorgen dat het niet te warm wordt in de bebouwde omgeving. Dat meer bomen voor welkome schaduw kan zorgen op zonnige zomerse dagen, waarop het daardoor gewoon 24 graden wordt en geen 37. De aanwezigheid van groen is een eenvoudige en effectieve manier om stedelijke warmte te temperen. Een omvangrijk bladerdek – grote struiken, bomen met grote kruinen – is daarbij van wezenlijk belang. Ook vegetatiedaken en verticaal groen (gevelbeplanting) kunnen hierbij vooral op particuliere terreinen rol spelen. Groen neemt grote hoeveelheden water uit de bodem op en verdampt dit via de bladeren en zorgt zo voor extra verkoeling en natuurlijk schaduw.

M. Luchtkwaliteit

Misschien wel de grootste winst van groen is de functie als ‘zuiverinstallatie’. Mits goed toegepast⁸ kan groen belangrijk zijn voor het zuiveren van lucht, met name als het gaat om het verminderen van de hoeveelheid fijnstof.

⁸ Uit diverse recente onderzoeken blijkt dat plantwijze en soortkeuze invloed kunnen hebben op het afvangen van fijnstof door beplanting.